ברית אמורה במלח דברי ר' יהודה ר' שמעון

אומר נאמר כאן ברית מלח עולם הוא ונאמר

להלן יברית כהונת עולם כשם שאי אפשר

לקרבנות בלא כהונה כך אי אפשר לקרבנות

בלא מלח אמר רב יוסף רב כתנא דידן ס"ל

דאמר לא מלח כשר אמר ליה אביי אי הכי

לא יצק נמי לא יצק כלל אלא "לא יצק כהן

אלא זר הכא נמי לא מלח כהן אלא זר אמר

ליה 16 וכי תעלה על דעתך שור קרב לגבי

מזבח ואי בעית אימא כיון דכתיבא ביה ברית

כמאן דתנא ביה קרא דמיא ולא תנא ביה

קרא והכתיב יוכל קרבן מנחתך במלח תמלח

הרוא מיבעי ליה לכדתניא אילו נאמר יו קרבן

במלח שומע אני אפילו עצים ודם שנקראו

קרבן בת"ל מנחה מה מנחה מיוחדת שאחרים

באין יו חובה לה אף כל שאחרים באין

יו חובה לה אי מה מנחה מיוחדת שמתרת אף

כל שמתיר אביא דם שמתיר ת"ל מעל

מנחתך ולא מעל דמך יו יכול תהא מנחה כולה מעונה מלח ת"ל קרבן קרבן מעון מלח

ואין מנחה כולה מעונה מלח ואין לי יאלא

קומץ (מנחה) מנין לרבות יאת הלבונה מרבה

יא א ב מיי' פ"ה מהל' אסורי מזכח הלכה יא: יב ג מיי' שם הלכה יב ופי"א מהל' פסוה"מ הלכה טו: יג ד מיי׳ פט"ו מהל' מעה"ק הלכה יד וופ"ד מהל' תמידין ומוספיו הל"יו:

שימה מקובצת (המשך)

התלמוד מכלל כו' ""ל מאותן שני צדדין שהביא התלמוד שאחרים באים חובה לה ומתיר אבל כל אותן שאנו מרבין מזה הצד נפסלים בשקיעת החמה כמו קומץ חוץ מן האיברים ובסמוך פריך תיפוק לי מאיברים ומשני שפיר. גליון לי מאיברים ומשני ששיה. גליון
איאיית דבאימ נספים א"ת
איאיית דבאימ נספים א"ת
דפריך הכי ואימא לבונה ואייתי
דפריך הכי ואימא לבונה ואייתי
מעל אבריך וא"ת אברין להמ
מעל אבריך וא"ת אברים להמ
מיד לאתריינהו מאחר דמשני
מ"ד לאתריינהו מאחר דמשני
ליה השתא שאחרים באים
ליה השתא שאחרים באים
מ"ד לאתריינהו מאחר דמשני חובה לה היינו לבונה וי"ל דשפיר אצטריך מעל מנחתך . ולא מעל אבריך שלא תאמר , לרבו׳ לבונה ונדון שאחרים באים חובה לה כגון עצים יאיכא לבונה שבאה חובה לד וסברא הוא לומר כן דאי לאו מעל מנחתך להוציא אברים הייתי לומד מטעם דאחרים באיז חובה לה דם דאיכא נסכים באין חובה לה דם ראיכא נסכים דומיא דקומץ דאיכא לבונה ואביא נמי איברים שאחרים באים חובה לה דהיינו עצים דאין לומר אימא לבונה ואייתי מסברא יש לנו לרבות איברים כי מסברא יש לנו לרבות איברים ומרי מדה שניו אשייר ומומי. ופי מדם שכן אש"ב נטמ"א ואייתי דם ולא איברים משום דכתי׳ מעל מנחתך ולא מעל . לא היה מקשה ואימא לבונה לבונה הבאה בבזיכין דמיא . לקומץ מכל הני דאש״ב נטמ״א אבל הכא לא שייך למימר מסברא ואימא לבונה ואייתי דם אבל מידי אחרינא לא דאדרבה איברים יש לנו לרבויי מסברא אימורים אתו ואין באין חובה ה אכילה היינו האימורים וזה שתיה היינו יין לנסכים. גליון: א״ת א״כ מעל מנחתך למה שאין מולחין האברים. גליון: לו נסכים בהדי אימורים כו' וא"ת אכתי נימא מה מנחה שאחרים באים חובה לה לבונה

אימא מה הפרט מפורש שאחרים כאים חוכה לה וגם מתרת. פירוש ונימא כללא קמא דוקא אי נמי אפילו למ״ד כללא בתרא דוקא בעינן שני לדדין כדמוכח בריש בכל מערבין (ערובין דף כח.) קרב לגבי מובח. דמליחת קומן בראשו של מובח היא כדאמר בשמעתא ולריך עיון בפרק שלשה מינין (מיר דף לה:) ושמא יש מקומות לבן שנים ושלשה כ) מקומות לא חשיבי ליה

להש"ס אלא בחד לד: מדאיצמריך מטל מכלל רהנך בולהו לג] מייתו בחד צד. פי' כמו דס דלית ליה אלא חד לד ובסמוך מונה לדדין הרבה בדם לא חשיבי ליה הנך לדדין והא דקתני בברייתא אביא דם דמשמע לישנה דהי לה כתיב מעל מנחתך הייתי מרבה דם ואדרבה הייתי מלריך שני לדדין כדמשמע הכא התנא נקט האמת שכך היה ראוי לדרוש והש"ס טועה כאן להקשות דנבעי שני לדדין והמתרך מוכיח לו מתוך הפסוק דממה נפשך סגי בחד לד: ואימא מעל מנחתך ולא מעל אבריך. פי׳ באברים ליכא אלה חד לד שאחרים באים חובה ובדם חד לד שמתיר כמותה ומה ראית ⁶ לדחות אברים ולמעט דם אימא איפכא: שבן אחרים כאין חובה לה כו'. כתוב בספרים סימן אשב"נ טמ"א ואין הש"ס מפרש אלף אחרונה ומפרש רבינו מס לד] אוכל כמותה שרגילות למלוח אוכלין ולפי שאין זה

הולא וחומרא לא חש הש"ם לפרש:

אדרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד מנין לרבות את הלבונה הבאה בפני עצמה ולבונה הבאה בבזיכין והקמרת ם מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים אימורי חמאת ואימורי אשם ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ואברי עולה ועולת העוף יו מנין תלמוד לומר בעל כל קרבנך תקריב מלח אמר מר אין לי אלא קומץ (מנחה) מנין לרבות את הלבונה מרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד והא אמרת מה מנחה מיוחדת שאחרים באין חובה לה הכי קאמר אימא קרבן כלל ומנחה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט מנחה אין מידי אחרינא לא יו הדר אמר על כל קרבגך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה אף כל שאחרים באין חובה לה אחרים דבאין חובה לה מאי ניהו עצים אף כל עצים אימא יו יסכים דבאין חובה לה ניהו) לבונה יו ואייתי דם דאיכא נסכים יוו נסכים בהדי אימורין הוא דאתו מ"ט אכילה ושתיה אדרבה כפרה ושמחה אלא לבונה באה עמה בכלי אחד 🍳 [נסכים אין באין בכלי אחד] אבל עצים כי היכי דמתכשרא בהו מנחה הכי מתכשרא בהו כולהו קרבנות ואימא ינו מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה ומתרת אף כל שאחרים באין חובה לה ומתרת ומאי ניהו לבונה הבאה בבזיכין דשריא לחם יו אבל מידי אחרינא לא מראיצטריך מעל מנחתך ולא מעל דמך מכלל דהגך כולהו אתו בחד צד אמר מר מעל מנחתך ולא מעל דמך ואימא מעל מנחתך ולא מעל איבריך מסתברא אברים הוה ליה לרבויי שכן ייו (אשב"נ ממ"א סימן) אחרים באין חובה לה כמותה אישים כמותה בחוץ כמותה נותר כמותה מומאה כמותה מעילה כמותה

דעל כל קרבנך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט ועל כרחך הדרינן למילחא קמייתא לכל (ד) שאחרים באין לה חובה ואימרבו להו כל הני: אף כל עלים. אף כל הלריפים עלים טעונין מלח ביו]: ואייסי דם דאיכא נסכים. יין ושמן באין לחובה לובח: אמונים בא בני המנים: יון: אדרבה. לצורך דם אתו דהכי אורחא לאחר כפרת דם שכיפר על החטא בא היין המשמח אלהים אכילה. אימורים: ושחיה. יין: אדרבה. לצורך דם אתו דהכי אורחא לאחר כפרת דם שכיפר על החטא בא היין המשמח אלהים ואינשים דמי שנתכפר חטאו שמח: אלא. להכי לא איתרבי דם אף על גב דנסכים באין לו חובה לא דמו ללבונה הבאה ביו לו חובה למנחה דלבונה באה עם המנחה בכלי אחד ונסכים אין באין עם הדם בכלי אחד: **מדאינטריך מעל מנחסך.** למעוטי דם אלמא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא דטעון מלח משום דדמי למנחה בחד לד שמתיר כמנחה מכלל דהנך כולהו דלא מעטיבהו קרא (ה) מחד לד אחו בהן כיון דתמו בחד לד דאחרים באין לה חובה אמרינן דטעונין מלח: אישים. על האש נשרפת למעוטי דם שאינו נשרף: בחוץ כמוסה. דכל מנחה והקטרת אברים בשן בעזרה אבל דם פעמים שעבודותיו בפנים על בין הבדים ועל הפרוכת: מנחה ואברים חייבין משום נותר וטומאה אם ל אכלן בטומאת הגוף ואפילו קומץ שהוא מתיר ואין בו משום פיגול ויש בו משום נותר וטמא לא ויליף לה (זבחים מד.) מאשר הם מקדישים וייקרא ככן. ומעילה. ובדם ליכא מידי כדמפרש במס׳ יומא בפ׳ הוליאו לו (דף ס.) חלתא קראי כתיבי בדם חד למעוטי מנותר וחד מטומאה וחד ממעילה:

יו אימורים היה סותר לו משום דאין באים עמו בכלי אחד. גליון: י2ן מה הפרט כר ומאי ניהו לבונה שאחרים באים חובה לה ומתרת כמו קומן. ורמי מני בכל הני דאשים נמידא, גליון: י2ן אבל מדי אחרינא לא, קשה להרים מאי שנא דהכא פריך מידי אחרינא לא הלא גדרוש שום דרשא אחרינא לעיל פ"ח דפריך ואימא מה מנחה שמתרת ואייתי דם בהדי איברים ועדישהול הלחווייהו ותרץ הירים דלשלי לא אלימא פירכיה כמו דכא שהרי נוכל לזמר ואייתי דם כר ויש לנו לרבות כמו כן איברים משום דהוי כמוחו באיש נומ"א משא"כ ברם אבל הכא שהרי לבונה הוה כמותו בא"ש נטמ"א וגם אחרים באים לה חובה ומתי^ר וא"כ לא בעיא [מלח] רק דומיא דלבונה דאיכא כל הני אבל מידי אחרינא לא וגם איברים נמעט דאינם מתירים אע"ג דדמי בא"ש נטמ"א. גליון: מדאצטרך מעל מנחתך למעוטי דם אלמא אי לאו דמעטיה אחרינא לא זגם איברים נמעט ראינם מחירים אע"ד דרמי בא"ש נמס"א. גליון: מדאנטרך מעל מנתחך למנוטי דם אלמא אי לאז רמעטיה בחירוע לא זגם איברים מנוסע דרמים להנוח בחדים למנוח בדרים למנוח בדרים למנוח בהיא בהיא דרים במסיד בסמוך מהיא במסיד במסיד

ברית אמורה במלח. שלא תפסוק מקרבנות. בין לרבי יהודה בין לר׳ שמעון ליכא מידי אלא משמעות דורשין: רב. דאמר שון דיהחזירה אין לא החזירה לא כתנא דידן ס"ל דאמר לא מלח הקומץ כשר: שור וכה:ן ברחשו של מזבח ששם מולחים חת

הקומץ: עלים. נקראו קרבן שנאמר והגורלות הפלנו על קרבן העצים (נחמיה י) ודם איקרי קרבן שהוא עיקר כל הזבח: אחרים באין לה חובה. שלריכה עלים להקטרה: אף כל. שלריכין עלים טעונין מלח ילאו עלים ודם (6): 6) קומץ דמנחה מתיר שיריים ודם מתיר אימורין למזבח ובשר לכהנים: שון אי מה מנחה מיוחדת שמחרת. הכי פריך יי] או אימא כי היכי דמרבינן כל דדמי ליה בהאי לד שאחרים באין חובה יה] להן תרבי נמי דם דדמי לה לאידך גיסא בחד לד דמתיר כמותה יוחף כל למעוטי עצים הוא דאתא דלא דמי לה במידי מ"ל ים במיעוטה החרינה למעוטי לד דמתיר כמותה (ב) ולרבויי י)דאחרים באין חובה להו אתא דליכא לפרושי (איפכא) אביא דם שמתיר ואוליא את אלו שאין מתירין דא״כ למה לי למימר מעל מנחתך נימא ב] (אי נמי) כדאמרינן לקמן מסתברא הני הוה ליה למילף שכן אשב"נ טמ"א סימן הלכך על כרחך יו כולהו הוה בעי לרבויי הני בחד לד באן להכי אילטריך מיעוט למעוטי חד מינייהו: כולה. גם השיריים: ת"ל קרבן. (ג) בב] שוקומן וכל קרבן מנחתך (ויקרא ב): בפני שלמה. כגון האומר הרי עלי לבונה לאמר בפ' הרי עלי עשרון (לקמן קו:) בג] לא יפחות מן הקומץ: מנחת כהנים. מנחת בד] נדבותיהם דכליל הוא: כהן משיח. חביתין: קדשי קדשים. זבחי שלמי לבור דהיינו כבשי עלרת דקדשי קדשים נינהו ואע"ג דשלמים הן דהא אין נאכלין אלא יום ולילה כדאמרינן באיזהו מקומן (זבחים דף נד:) זבחי שלמי לבור ואשמות כו׳: והא אמרת בה] (ליה) מה מנחה מיוחדת שאחרים באין **כו**'. ומהתם אירבייא לבונה וכולהו הנך דלריכין עלים ועל כל קרבנך תו למה לי: הכי קאמר. האי דפריך לי אלא קומך הכי קא פריך אימא לא דרשי כדדרשת מה מנחה מיוחדת אלא בכלל ופרט דרשינן קרבן ראשון כלל מנחתך פרט: מנחה אין מידי אחרינא לא. והיינו דפריך אין לי אלא קומץ מנין כולהו אחריני: הדר אמר על כל קרבנך מקריב מלח. דאי נמי דרשי כלל ופרט'י איתרבו כולהו

אפכא דא"כ ל"ל מעל מנחתך אי נמי כדאמריגן לקמן והשאר נמחה. ז) ולרבויי לד דאחרים באין נמחק, ז) ולרבויי לד דאחרים באין חובה לה וליכא לפרושי כי'. ז'יק, ח) צ'יל כולהו הני הוה בעי לרבויי בחד לד, פ) היינו. צ'יק, י) וכלל. צ'יק, כ') לדרין ועי' חוס' ריש בכל מערביין דף כח. צ'יק, ל) לרבוח אברים. צ'יק,

תורה אור השלם

1. והיתה לו ולזרעו אחריו ז. וְהַיְּהָה לוּ וּלְנֵוּ עוֹ אָבַוּ יוֹ בְּרִית בְּדֻנַּת עוֹלֶם תַּחַת אשֶׁר קנֵּא לַאלֹהָיו וַיְכַפֵּר על בְּנִי יִשְׂרָאֵל: במדבר כה יג יִשְרָאַל: במדבר כה יג 2. וְבָל קְרָבּן מִנְחָתְךְּ בּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיףְ מֵעַל מִנְחִתֶּךְ עַל כל קרבנה תקריב מלח: . ויקרא ב יג

הגהות הב"ח

(d) רש"י ד"ה אף כל וכו' ודס המ"ד ואמ"כ מ"ה מגחה שמתרת קוומן דמנמה: (ב) ד"ה אי מה מנמה וכו' דממיר כמומה דלאחרים באים חונה לא אמת לעיכה לפרושי הפשט בגמ' הכי אביא דם שמתיר וכו' הני בחד לד ודם בחד צד להכי אלטריך: (ג) ד"ה מ"ל קרבן וכל כל"ל ותיכת קומן נמחק: (ד) ד"ה הדר אמר וכו' לכל ארים שעצים באין לה חובה: (ה) ד"ה מדאלצטריך וכו' מעטינהו קרא הק"ד ואח"כ מיה אתו בחד צד כיון דדמו:

שימה מקובצת

6) וכי תעלה על דעתך כו׳.וא״ת ה״מ לכתחלה אבל דיעבד וג'ית הימ לכתחלה אכל דיעבד אי לא מלח כהן אלא או רכשר ואפר מרוי דמשטע ליה דלא מלח כשר דמתניתין דאפילו לכתחלה וכן פי לעיל גבי "דקמהו וכלילות. וניחא השתא דקמהו כי ותאלה כי והא קייל דמקמיצ' ואילך מצות כהונה ומליחה עבודה לאחר (עבודה) [עבודת קמיצה] היא שהרי לא . היה מולח רק הקומץ לבד. תוס' מהר"פ: תוס' אחרות וכי ד) באין לה חובה אימא מנחה מיוחדת שמתרת אף כל שמתיר ואביא דם נמי שמתיר ולא להוציא אברים קאתי אלא אביא אברים מטעם שאחרים באים לה זובה ואביא גמי דם מטעם שמתיר כך פ"י רש"י ומשום הכי פ" כך ולא רצה לפרש אביא דים דינה אלים. דם דוקא ולא אברים דא״כ (למה ליה למימר כו׳) [הוי ליה לשנות מסתברא כו׳) דהאי

איר והינשאה רבא הרם אל היה מקשה אביא דם נמי שמתיר ונדון כעין הפרט שאחרים באין לה חובה להביא אברים ומה מנחה שמתרת שמתיר להביא צמרים אלא היה מקשה אביא דם נמי שמתיר ונדון כעין הפרט שאחרים באין לאימא מעל מנחתך רלא מעל אבריך ומשני מסתברא: מר התא מנחה כלה שטננה מלה ואמלי השירים כר זארן לא אל אוקל ביר מטעם כל לופרט אן בכלל אלא בי שה שבסוט מנין לרבות הלבונה כר ת"ל כרי והו"ל כלל ופרט וכלל לדון כעין הפרט וכל זה הולך התלמוד ומפרש: 1) והקטרת ומנחה: 1) תיבת מנין נמחק: פ) הדר אמר על כל קרבנך וה״פ דברייתא שומע אני אפילו עצים ודם כו׳ ת״ל מנחה פר׳ שדורשו עתה בכלל ופרט וכלל ואח״כ מראה עצמו כאילו לא ידע כלל ופרט וכלל ואמר אין לי אלא קומץ ומפרש מרבה אני כו׳ אפילו לא היה בו אלא כלל ופרט לפי שבא עמו בכלי אחד ומנין כאלי לא ידע כלל ופני נכלל אמכר אין לי אלא קומץ ומפרש מרבה או כו׳ אמליו לא היה בו אלא כלל ומיט לפי שבא עמו בכלי אחד ומנין לרבות ייתי לע כל קרבוך כלומר הני ודאי לא מצינוי לרבויי אי לאו כלל ופוט וכלל. הו"ח: מן אימא לבתה ואידם דאיכא נסכים. פי קרבן אחר הבא עמו כמו לבונה עם הקומץ ואית אי מרבינן דם מעל מנחקל למה לי וכ"א למעוטי אברים לשתוק מיניה ומחיכי תחיל רובויי והלא אין אחר בא עמהם ואמר הר"מ ז"ל דצריך לפרש כאן כמו שפי׳ הקונטוס לעיל ואייתי דם בהדי אברים ואדרוש כמו כן שכן אחרים שמום מעליב נטכ"א וייד ללא אמרינן להמנה אברים וא"ח להרוביי אל אלאר שהטחר צד הלנונת במפהש לש אישן באין עבו עד בכלי אחד אבל השתא תפיס האי צד דלאו עיקר אש"ב נטמ"א. חו"ח: אימא לבונה ואייתי דם וא"ח אמאי לא משני דכתיב קרא דממניט ליה דשני מלמוחך וייל דהוצרך תלמודא לשנוי ידי נסכים לא בהיד דם קלא משום קושיא דפריך תלמודא בסמוך (זי) (אימא) מה הפרט כי ואי לאו דשני תלמודא זבסים בהדי אימורים קאתו לא הי מצי לשנויי מדאצטריף מעל מנחתך ולא מעל דמיך מכלל דהני כולהו אחו בחד צד ן דמני"ל הא הלא איכא למיכו דבום אלא חד צד שמתיר אבל אין אחרים באים לה חובה אבל השתאן (וא לאו) דאמר נסכים בהדי אימורים הוא דיקאתי (ודשתא) ליכא בדם אלא חד צד שמתיר אבל אין אחרים באים לה חובה שהיר תנסכים באין עם האימורים נ"ל בויך. הקשה פנים אמר מול בלל דכולהו אתו בחד צד והלא בדם איכא ארבה צדה צר במון שכן נפסל בשקיעת החמה ומתיר ת"ל שמה שאמר